

Petri Cvnæi de Repvblica Hebræorum Libri III

Cunaeus, Petrus

Lvgd. Batavor., 1632

Cap. XV. De Ierosolymæ & templi excidio. Quid Romanos ad rem atrocissimi exempli sollicitaverit. Casus quidam admirabiles à Iudæis notatide excidio templi prioris & posterioris. Titi miseratio & ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-65527](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-65527)

propterea quòd carnibus fere vescebantur, & leviter vestiti inter rem divinam amiculis lineis erant, quæ exuere toties, & sumere necesse habuere, quoties aut operationem intermittebant, aut redibant ad eam. tum & in pavimento stabant semper, neque sedere illis in toto atrio, in quo sacrificabant, fas fuit. Hinc languor, venarumque inflatio, & mille mala. Haud illud incitè dictum à Iuvenale est in causa plane simili,

--- varicosus fiet aruspex.

Igitur delecti sunt, qui publice sacerdotum curarent valetudinem. quibus præerat is, quem על החולים טונור appellant. Sed de his hætenus. Cætera, quæ de templo præclare Talmudici tradiderunt, iis relinquimus, qui fortassis post nos aliquando hujus mellis reliquias persequentur. Duntaxat enim aliorum excitare ingenia voluimus. Et jam illud à nobis, opinor, effectum est, omnes ut intelligant, permulta esse, quæ de rebus Iudaicis adhuc dici post eruditissimorum aliquot hominum commentationes possint.

C A P V T XV.

De Ierosolymæ & templi excidio. Quid Romanos ad rem atrocissimi exempli solis

solicitaverit. Casus quidam admirabiles à Iudæis notati de excidio templi prioris & posterioris. Titi miseratio & lacryma. De tertio templo, quod adhuc expectant Iudæi. Alia Capitolina in ruinis Ierosolyma condita, & additum à Cæsare Hadriano ludibrium.

IAM ad alia divertamus. Fuit ab omni ævo magnis quassata tempestatibus urbs Ierosolyma, in qua ædes sacra, & religionum domicilium erat. quippe Assyriorum primò, Babyloniorumque, mox Antiochi Epiphanis, aliorumque regum, ac postremo Romanorum quoque sensit arma. Capti cives, diruta mœnia, vasta omnia mœstaque fuere. Vetus templum incenderat Nabuchodonosor, instauraverat autem denuo Zorobabel. Sed decurrant ad priscam altitudinem sexaginta cubita. Quare Herodes multò post, opibus & omni rerum copia affluens, reddidit illi eximium decus. Et jam erat hæc ædes inter orbis miracula. Nulla fuit tam seposita aut barbara gens, ex qua spectator in Syriam non veniret. Sed fati ea lex est, nunquam datum ut sit rebus summis, stare diu. Decreverat tantarum rerum cumulum diruere Deus: & , quia vim suam

vesce-
em di-
exue-
ouère,
nitte-
& in
ue se-
sacra
ena-
laud
& in

acer-
uibus
on ap-
etera,
iudici
i for-
nessis
enim
mus.
sum
a ef-
dici
omi-

Quid
mpli
soli

ingruentem frangi non volebat, passus est temeritate paucorum quorundam ad defectionem sollicitari populum. Paruit ducibus suis imprudens multitudo, & reverentiam excussit Romani principis. Ita error in culpam transit; & cum causa atque origo omnis furoris apud autores esset, pœna omnium fuit. Obsedit Hierosolymam vastavitque Titus, ac ne templo quidem pepercit, quod manserat antea tot cladibus incolume. Res admiranda est, & singularis quædam divini iudicii nota id, quod Rabbini observaverunt, quibus studium est vetera & recentiora contendere, atque omnia scrutari subtilissime. Recitabo verba Hebræa ex Chronico, quod Seder Olam vocant: היה די יוסי אומר מגלגלין זכות ליום זכות וחובה ליום חובה שנמצאתי אומר כשחרב הבית בראשונה אותו היום מוצאי שבת היה ומוצאי שביעי היתה ומשמרתו של יהויריב היתה והשעה כאב היה וכן שניה ובזה ובה הלויים עומדים על דוכן ואומרים שירה וישב עליהם את אונם:

Eorum est talis sententia, sed paulò liberius à nobis reddita: *Rabbi Iose dixit: Quemadmodum meriti remuneratio, etiam post longum tempus, recidit ac revolvitur in eundem diem, ita & peccati. Atque id experimento compertum est.*

nam

nam cum antea vastaretur templum, erat
 extremum sabbati: & rursus extremum
 septimi anni erat. præterea erat septimana^s
 stationis Ioarib, & nonus dies mensis. Ab e-
 rat. Et ita fuere quoq; hæc omnia in secun-
 do excidio. In utroq; autem Levitæ stabant
 in cathedra, recitabantque oden hanc:
 Retribuet illis iniquitatem suam. Apud
 Iosephum accurata est excidii descri-
 ptio. Sanè ait ille tam tristem tunc re-
 rum faciem fuisse, uti miseratus eam
 hostis quoque sit. etenim Titum, cum
 everfa omnia, dirutaque cerneret, in-
 genuisse cum dolore, & defectionis
 succensuisse autoribus, quorum exe-
 crando scelere acceleratum urbis fa-
 tum erat. nam illum, non nisi invi-
 tum, tam aspero remedio admovisse
 manum. Et sanè non erat illi viro ani-
 mus ferox, insatiabile gentium ma-
 lum. Deliciæ enim amorque non Ro-
 manorum, sed humani generis, dictus
 habitusque est. Verùm, quid ageret?
 Reipublicæ causâ adhibenda severitas
 fuit, & crudelem medicum intempe-
 rans æger fecit. Perit urbs, quam peri-
 re etiam pereuntium intererat. lace-
 bat dirutum, flammisque exustum

M. 4

tem-

¹ Ita appellat Iudeus magister תלמידי-
 פנחסיא, sive פולאכיל.

templum, quod per XLVI annos vix extruxerant reversi exules: denique quod refecerat tandem, & ad invidiam ornaverat Herodes, nihil ut jam inimici in eo, nisi pulchritudinem culparent. Verissimus vates apud Divum Matthæum Messias est, cum ita *ἔμὴ ἀφεθή ὡδὲ λίθος ἐπὶ λίθον ὃς ἔμὴ καταλύθησεται*. *Non relinquetur hic lapis super lapidem, qui non dissolvatur.* Inter summam magnificentiam, & deformes reliquias momentum intercessit. Ita vertuntur subitò cuncta. & omninò natura, quæ ad originem rerum parcè utitur viribus suis, ad ruinam toto impetu venit. Expectant adhuc Iudæi tertium templum, ajuntque tribus Patriarchis, Abrahamo, Isaco, & Iacobo suam cuique deberi ædem. Iderutum ab illis ex sacri codicis quibusdam locis est, quæ non intellexêre. Ita se miseri sua spe solantur, & cum Sabinis somniant quod volunt. Templi urbisque vix vestigia restabant, cum Hadrianus Cæsar, multis post Titum annis, in eodem solo Aeliam suam, & pro templo veri numinis quoddam exstruxit templum Iovis Capitolini. Ad hoc, in fronte portæ, qua Bethlemum iter erat, suam posuit marmorisculptam, uti Iudæos malè ureret in-

sultu

DE REPVB. HEBR. 185
tuitu exosissimi animalis. Hoc memo-
riæ proditum ab eruditissimo Euse-
bio est.

C A P V T X V I.

*De templo Samaritanorum, quod in mon-
te Garizin. Qui fuerint Chutæi. Vnde
advecti in Samaria sedes sint. Quanto
deteriore conditione fuerint quam Iu-
dæi. De religione eorum quædam. Fuis-
se eos primum idololatrias: mox, abdicato
idolorum cultu, lapsos in hæresin esse.*

ATque ædes quidem Ierosolymita-
na, de qua jam diximus, à solis cul-
ta Iudæis fuit. Samaritanorum autem
aliud quoddam templum in monte
Garizin erat, quod Sanaballetes, ma-
gni Alexandri permisso, extruxerat,
uti generum suum Manassén pontifi-
catu ornaret. Quare profectò, cum
pridem antea Iudæi Samaritanique
per æmulationem diversa sacra ha-
buissent, recenti hac ædificatione mi-
rum in modum vetera odia exarsere:
quæ mitigari nec tunc quidem conti-
git, cum, ducentis post annis, dirutum
id templum ab Hyrcano est. De Sama-
ritanis, quos sæpe rerum Iudaicarum
scriptores loquuntur, pauca in transi-
tu dixisse satis erit. Non erant illi vera
Israëlitarum propago, sed incondita
M s colo-